

Locuinta Redactorului

si

Cancelaria Redactiunii

e in

Strata trageriorului [Lăzărescu], Nr 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decat numai de la corespondintii regalari ai „Federatiunii.” Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercial si economico.

Va esigi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec-a.

Scire electr. partic. a „Feder.”

Data in Fagarasiu, 20. aprile, 5 ore 30 m. d'in di
Sosita in Pest'a, 20. , 8 " 30 " ser'a
Era la Redactiune, 20. , 11 " noptea.)

**D'in conferint'a mai multoru ad-
vocati, Adunarea advocatilor romani
anunciata pre diu'a de 2. maiu, a.
c. se amana pre diu'a de 27. maiu, a.
c. stilu nou. Loculu Adunarii in Al-
b'a-Juli'a.**

I. Romanu, A. Densusianu.**Pest'a, 11/23. aprile, 1872.**

Precum in anii trecuti, asié si estu-tempu int'lirile monarcilor dau diuaristicci materialu la totu felulu de conjecture. Asié dillele trecute cerculara nu mai putien de cátu trei versiuni de acestea, si a nume: Regele Victoru Emanuel voiesce seriosu a-si realisá cátu mai curundu multu doritulu projectu d'a caletori in Ostrunguri si Germania, si cu acésta ocasiune a cercetá pre suveranii Austriei si Germaniei. Dupa ace'a Sultanulu va cercetá provinciele sale, cu care ocasiune va avé una intelnire cu monarculu Austriei si cu alu Russiei, la ce se mai adauge inca, că tinerulu principie alu Serbiei are de cugetu a-si completá caletori la Livadi'a prin una excursiune la Constantinopole. Si, in fine, imperatulu Germaniei éra va petrece una parte a verei in Gastein, cu care ocasiune, se intielege, se voru repetá si ceremoniele de curtenire d'in annulu trecutu.

In Parisu cerculara dillele trecute sciri forte neliniscitorie. Impregiurarea, că dl Thiers n'a partecipatu la cursulu de cai, arangiatu in 14. l.c., in paduriti'a Boulogne, dede ansa la presupuneréa, că presiedintele republicei s'a bolnavit. Alte faime, pote si mai fundate, enarau despre conturbarea relatiunilor intre Francia si Germania, de unde apoi deduceau, că Bismarck face difficultati cabinetului d'in Versali'a in privint'a solvirii spesselor de resbelu si a evacuarii teritoriului francesu. De altmintrea ori cátu de esagerate voru aparé aceste faime, nu incapse neci cea mai mica indoieila, că enormele inarmari ale Franciei au suscitatu de nou neincredere in animale nemilor, si a revocatu in memor'a barbatilor politici d'in Berolinu cuventulu pronunciatus de curendu in Francia, că celelalte trei milliarde spesse de resbelu se voru solvi prin bubuitulu tunurilor. — Fantom'a bonapartista nu inceta d'a nelinisci spiretele. Dupa scirile d'in Londr'a, dl Rouher, fostulu ministru alu ex imperatului, a elucratu in tempulu petrecerii sale in Chislehurst unu programu politico pentru Napoleonu III, care se va publica cátu mai curundu. Acestu programu este menitu a substitui una scisore rectificatoria a ex imperatului, carea inse n'a potutu obtiene approbarea amicilor sei.

Scirile d'in Ispania ni presinta situatiunea de acolo in colori mai deschise. Estu-modu „Diaro de Barcelona” assigura, că in provinciele Lerida, Tarragona si Gerona ordinea e stabilita pre deplinu, si că in provincie'a Barcelon'a mai esiste numai una banda, dar' si acésta si-a perduto tota sperant'a, si acum'a cere grat'a guvernului.

Dupa scirile d'in urma ce ni vinu d'in Constantinopole, Turcia a afi tu de bine a face concesiuni in ceatiunea Zvornicului. Dupa ce marile poteri europene parte se pronunciara expressu in favorulu Serbiei, precum Francia, Itali'a si Russi'a, parte nu se aretara aplicare a remonstrá contra justelor pretensiuni ale regentiei serbesci, precum Anglia si Germania — éra de alta parte prevediendu-se, că conferint'a propusa de guvernului italiano cu greu va poté offeri Turciei resultate favoritorie, in fine Mahmud pasi'a se resolvá a de-

*) Va se dica: 3 ore de la Fagarasiu pana in Pest'a si 2½ ore de la offic. telegraf. pana la Redact! Telegraf'a inainteada de minuse in Ungaria. De va progressá in acesta proportiune, apoi ne potemu bine lipsi de telegrafu si se ne multiuminu cu post'a.

Red.

chiará cabinetului serbescu, că Sultanulu, in parintesc'a sa buna-vointia cátu poporulu serbescu, va tiené contu de dorintiele serbiloru. Deçi nu incapse neci cea mai mica indoieila, că in 5—6 septembane Sacarulu si Zvorniculu-micu voru ajunge in manile guverbului serbescu, si asté orisonulu Orientalului se limpedi de nou, disparendum de pre elu si ultimulu noru fortunosu, care amenintá pacea Europei.

In capital'a Romaniei cercula de nou totu felulu de faime in privint'a abdicarii principelui Carolu, care, precum se dice, va parasí cátu mai curundu pamantulu romanescu, dar' tote aceste faime se reduc la impregiurarea simpla, că domitoriu romanu are intentiunea a merge, in lun'a venitoria, in Itali'a spre a insoci a casa pre principess'a Elisabet'a, care de presinta petrece in Rom'a, spre a-si redobendi sanetatea atacata. — Consiliulu ministerialu decise dillele trecute, că ministrulu de finanice sè merge in persona la Berlinu, spre a controla operatiunile novei societati de actfuni la schimbarea obligatiunilor pentru cálile ferate romane; mai de parte, spre a constata numerulu posessorilor de obligatiuni, cari au acceptat conveniunea cálili ferate, si spre a luá mesurele cele mai accomodate, pentru că comissiunea insarcinata d'in partea guvernului romanu cu controlarea apărării obligatiunilor vechie sè-si implinesca misiunea cu acuratetia si strictetia.

Adunari si Conferintie.

Dillele d'antain alle lui Maiu, st. n. sunt dille de adunari si conferintie de totu felulu si de si node besericesci, provinciali si diecesane. Asa in Satmaru adunare gener. pentru fondulu de teatru in 1 Maiu; adunarea advocatilor (amanata, vedi scirea electr.); conferint'a politica — in petto — a se tiené in 3—4 Maiu la Sabliu, Sinodu pro vineiale la Blasius in 5 Maiu; — Sinode diecesane: la Sabiu, Aradu, Caransabisiu, totu la 5 Maiu; adunarea indicata de clubulu deputatilor rom. la Aradu in 9. maiu; conferint'a partitei nat. romane d'in cottulu Aradului, la Aradu in septeman'a ast'a... totu adunari preste adunari! agramadite la unu locu. Inconvenientulu este, că unele d'in aceste adunari menite a fi generali voru ramené cu totulu partiali si locali, assé conferint'a politica ce se va tiené la Sabiu, si, care s'a proiectatu, precum se vede, cam pre tacute; asié conferint'a polit. ce se va tiené la Aradu, voru portá caracterulu locului si allu indicatorilor, precandu aceste doue conferintie politice ar' trebui sè fia cátu se pote de generali si concluseloru ce voru luá sè se impregnedie caracterulu universalitatii, pentru că altmintrea voru fi lipsite de important'a ce reclama imperiosu cestiunea programului atatua a Rloru d'in Transsilv. cátu si a Rloru d'in Ungaria, facia cu alegerile imminentie.

Despre miscamintele electorale intre romanii Transsilvaniei nu se poate audí nemica, pana in dillele d'in urma, ce ni veni laconic'a scire in diuariulu mag „Reform'a” si in „Pesti Napló!” despre conferint'a d'in Fagarasiu, si care, totu atatua de laconica, ni-o adusse alta dì si „Gazeta Transs.” Cu multiumire inregistràmu acesta scire si asié laconica precum este, pentru că ni anuncia solidaritatea Rloru, celu pucinu in Fagarasiu. Lucrulu principale este firesc solidaritatea in actiune, inse programulu de essecutatu in solidaritate trebue mai nainte facutu, si facutu in deplina intielegere si armonia, si trebue facutu unulu si acellu-a si pentru toti romanii d'in Transs. — De la una mana amica primimu asta-di urmator'a scisore: „St. Dile si Fr.! La incunoscintiarea comitetului permanentu d'in Fagarasiu pentru improvisarea (sic) unei adunari politice la 5 Maiu, in Sabiu, li-am respunsu: că adunarea advocatilor sè se tiená neamanaveru in 2—3. maiu, éra un'a politica in 3—4 maiu, si nu in Sabiu, ci in Alb'a-Juli'a, — apoi, fiindcă am dorit a poté conveni cu fratii si la Satu-Mare, sè se intielega că adunarea teatrului sè se amane (éra amane!?) pre 15. maiu, despre care am voit u a ve incunoscintia... etc.

Pretiul de Prenumeratii

Pre trei lune . . . 8 fl. v.

Pre siese lune . . . 6 " "

Pre anu intregu . . . 12 " "

Pentru Romania:

prea intregu 30 Fr. = 30 Leini

" 6 lune = 16 " "

" 3 — 8 " = 8 " "

Pentru insertiuni:

10 or. de linia si 30 or. taxa timbrale pentru fiesc-dare publica-

tione separatu. In loculu deschis

20 or. de linia.

Unu exempliaru costa 10 cr.

D'in acésta scisore se vede, că fratii nostri d'in Transsilv. chiaru si cei mai de frunte pipaisescu prin intunericu. Ce conferintia are sè se tiená la Sabliu? Cine o convoca? Pentru ce se pune in ruptulu capului terminu asié de scurtu, si acestu-a inca nepublicatu d'in bunu tempu? Totu atate intrebári la care nu avem responzulu. — Romanii d'in Transsilv. sè tiená conferintia generale anunciatu d'in bunu tempu că sè se pota aduná intelligentia d'in tote partile, spre a se statori unu programu precisu si demnu de intelligent'a romana, care trebuie sè fia zelosa de onoarea sa si a natuunii. Intelligent'a rom. d'in Transsilv. este chiamata in prim'a linia si singura mai competente a decide a supr'a modului de procedere facia cu alegerile imminentie, cu tote acestea „Federatiunea” inca va spune, că totu deauna, francu opiniunea ei in asta privintia.

Conferint'a advocatilor rom. anunciatu pre 2—3 si amanata pre 27. maiu, a. c. stilu nou, se va occupa, de nu ne insiellamu, si de acesta cestiune urgente, ar' fi inse de dorit u că la acea conferintia sè se adune cátu de multi si nu mai advacati, ci si alti barbati de frunte mireni si preuti, preste totu omeni independenti si cunoscuti de iubirea ce au ei cétia natuune si grigea ce porta pentru interesele celle vitali alle natuunii. Ni-se pare inse cam intardia'u terminulu amanatu pre 27. maiu, pentru că pregatirile electorale sunt in cursu si era bine că poporulu sè fi fostu instruitu d'in bunu tempu a supr'a celor de facutu cu occasiunea conscriptiunii alegatorilor. De altmintrea ori ce conclusu va luá acea conferintia, seau alt'a, ce s'ar tiené in privint'a acésta, intiellegint'a romana, si anume onorab. prenti si judecatorii comunali sè staruesca d'in tote poterile că poporenii, cari dupa lege au dreptulu de alegere, sè alege a se inscrie toti in lista alegatorilor. Ar' fi mare gresiela daca alegatorii rom. nu s'ar inscrie. Chiaru la intemplare candu s'ar decide éra passivitatea electorale, inca este bine că alegatorii rom. sè fia trecuti in listele electorale, éra de s'ar luá conclusulu pentru participare la alegeri atunci negligent'a facia cu inscrierile ar' devénir crima. Inca una data reflec-tam u dara, si insistemu a supr'a acestui punctu, rogandu si conjurandu pre toti, cari essercitedia influintia a supr'a poporului nostru, că sè lu instrue, că sè indemne pre cei cu dreptulu de alegere, a se inscrie in totu casulu si pretotindenea.

Cátu pentru conferint'a indicata de clubulu deputatilor rom. a se tiené la Aradu in 9 maiu, a. c. inca trebue sè observamu, că terminulu se alesse si se puse cátu se pote de depozitatu. Antainu adunarea de la Satumare in 1—2 maiu, este unu obstaclu pentru intelligent'a romana d'in comitatele nordice d'a se poté prezenta si la conferint'a d'in Aradu. Amenarea adunarii de la Satumare era impossibile, pentru că se amanasse de doue ori si pregatirile la acésta adunare se facusse; — de alta parte era mare inconvenientu, că adunarea anunciatu de multu sè se reguledie dupa conferint'a mai tardiu anunciatu, candu acésta trebuiá sè se reguledie dupa celle anteriori in tempu. Dar' clubulu deputatilor nat. au avutu in totu cursulu acestei sessiuni nefericirea d'a se desceptá pururea cam tardu si de a amblá totu allucinandu. Am disu-o cu alta occasiune, că patimesce de paralisa, éra asta data esprimemu dorint'a d'a vedé reconstituitu, reorganisatu si reconsolidatu acestu clubu, pentru că sè pota respunde mai bine missiunii selle si asceptarii generali a romanilor. Cei ce d'in increderea poporului romanu voru avé onorea d'a fi in sessiunea viitoria, că deputati in camera, membri ai clubului nat. trebuié sè staruesca pentru reconstituirea lui pre noua base si că toti deputatii rom. sè fia membri ai clubului că-ce numai estu-modu, deputatii rom. „constituiti in partita” voru avé valore, voru numerá si voru ponderá, éra nu resipiică farin'a orbului. Si pentru că acésta sè se pota realizá, este neaperata trebuinția că fiesc care membru allu clubului nat. sè suppuna interesele selle parteculari interesului comune, sè si calce egoismulu, vanitatea si patimele selle, éra

de s'ar afla vre unulu carele nu s'ar desbracă de elle, collegi, să-lu desbrace, ei să calce fără cruce, pre vanitatile loru, că nu pentru acestea să suferă caușa insa-si. Despre acăstă vomu vorbi mai cu de amenuntulu la timpulu seu, asta data ajunga a fi indegetatu isvorulu reului, d'in care au purcessu si inconvenientulu că deputatii rom.

nu s'an intiellessu d'in bunu timpu a supr'a programului a supr'a purcederii facia cu alegerile imminent, a supr'a terminului conferintei, ci atunci numai candu muculu i-a arsu la degete si atunci inca abie se potura intellege a supr'a necessitatii d'a se tienă conferintă, fără a se fi desbatutu alte cestiuni seau puncte de programu. — Cu cătu-va septemane mai nainte de inchisarea sesiunii D. dep. Lazaru Ionescu sulevă te-siunea conferintei si propuse in clubu a se convocă adunare generală, la care să participe intelligentă d'in tote partile, insi si frati Transsilvaneni, daca voru vre si areta nău necessitatea conferintei politice atâtă pentru formularea programului, cătu si pentru determinarea modului de purcedere la noile alegeri, recomandă cu intenție atentiu-nii collegilor sei importanti obiectului. D. L. I. fă sustinutu de DD. Dem. Bonciu si Aless. Romanu, dar' D. V. Babesiu, avendu temere că la o conferintă generale se voru adună si romani dechisti, cari d'in intemplare ar' potă să fie in majoritate (?) a combatutu ideea si au neepeputu a vorbi de Besarecanu si de tote căte, ce nu se tineau de lucru. DD. deputati frati Mocioniani, credindu că d'insii trebuie să sustiena si in acestu obiectu parerea Dului Babesiu, se allaturara si combatura d'impreuna cu mai multa animositate decâtă argumente propunerea Dului Laz. Ionescu, ba in alta d'f continuându-se discussiunea, fă regalatu cu suspiciuni: că ar' lucră intru interesul guvernului! Aless. Romanu, vediendu că trebă merge anapod'a si pre dosu, precum mersesse trei anni de dille, n'au luat parte la a dou'a siedintia a clubului, au intiellessu ince că discussiunile ulteriori s'a curmatu, fără isprava si că membrii clubului se despartea cu amaritiune in lipsa resultatului. Ce se vedi ince? in diulita' inchisarei sesiunii, cei ce mai nainte com batusse ageru propunerea Dului L. Ionescu, rogăra pre membrii clubului a se adună iute si a decide in pripa tienerea conferintei, căci preste nopte li-se aretasse necessitatea intențiora. Se decise. Terminul se puse pre 9. maiu, adeca pre candu sinodele eparchialui tienu siedintele loru. Cine va participă? Intelligentă d'in comitatele nordice, am d'issu că nu va potă, nu numai d'in caușa adunarii de la Satu Mar., ci si d'in caușa locului indepartat; Eparchiotii Caransabisianni assemene voru lipsi, se voru infacișa d'ara eparchiotii Aradani, intre cari si o parte d'in Biharia meridională, că membri ai sinodului, prin urmare d'in aceste cause d'issessemu mai susu si repetiu de nou că conferintă polit. d'in 9. maiu, la Aradu, va avea caracterul local. Asie ince cum este: intre impregurări cam nefavori-

torie priputu si cam tardfu, inca este totu-si mai bine, decâtă daca conferintia nu s'ar fi tienută de felu. Dora, dora, cu incetul si noi romani ni vomu bagă o data mintea in capu!

Cat. Cens.

Unu micu respunsu „Albinea“ d'in Pest'a.

Sub titlu Situatia unea d'in România, „Albină“ d'in Pest'a, in Nr. 22, publica o ieremiada lungă asupr'a afacerilor nostre interne. Situatia unea citata, departe de a trată obiecte corespondiente cu titlul articulului, nu este de cătu unu echo, prostu interpretat, d'in panegiricele a celor sfioritorie alle opositiunii d'in București, său, mai propriu dissu, eternu urlatorului diuaru Romanului.

Gvernul nostru este gratificat cu tote grăciositatile ce a potutu inventat găsanari aunguresca, care se chiama limb'a fratilor romani d'in Pest'a; guvernul de coticari si stirlatani, tierra zalogita la coticarii d'in tote părtele lumii speculante, guvernul ciocoesca, ministru paraciseru, si căte de alde astea nobile expresioni imprumutate, de buna-séma da la nemuritorulu diuaru Gură-Satului!

Tota pretins'a situație a „Albinei“ se marginesc mai numai in nisice vociferatiuni sarbede, in declamatiuni injuriose pentru nefericită cestiu-nă a scolelor normali, care a facutu atâtă sgomotu, care inse s'a indreptat că unu lucru de familia, că unu lucru care privia numai interesele si trebele nostre interne. Cesa ce ne-a surprinsu mai multu, nu este dorul său dorerea de inima ce au fratii Ungureni despre noi, despre cultură si progresele desvoltării nostre nationali — căci asemenea declamatiuni de multu ne-a tocitu audiul — dar' ne-a surprinsu manieră si tonul expresiunilor „Albinei“, cu atâtă mai alesu, că conducătorii politici este unu omu care mai in toti anii vine pre la noi cu banii nostri (fără să facă nimică) si carele candu vine vizităza forte desu pre ministrii nostri si li vorbesce cu unu limbagiu ce-va mai poleitu. Să ne ferescă dumnedeu de tripotorii politici austro-maghiari, fie macaru, si romani! Ei daca nu li dai ce-va, te injura surugiesce!

Dar', on. d-le conducătoru politicu alu „Albinei!“ care este ore scopulu articulului dumitale? Vrei ore să-ti dai numai de cătu importantia, arestandu-te atâtă de genială, in cătu poti să critici si politică nostra? Său cu asemenea articoli cred că luminezi pre onorabilită confratii ungureni ce te citescu? Cui si cătu folosesc elucratiuniile si balivernele acele d'in 2 si unu sfertu columne alle gazetei d'tale?

Dar' daca te dore atâtă de multu inimă pentru ideea ce-a avutu ministrul nostru, că să pună invetiatori preoti; daca ai avutu convictiunea că ideea acăstă e fatală, de ce nu predici acăstă si relativ la voi, la fratii ungureni? Nu vi placu popii invetiatori satesci? dar' vi placu ore că conducători ai națiunii, precum sunt la voi?

Daca comdamni clerul nostru de ignorantia, ceea ce d'in nefericire nu este tocmai inexactu, trebuia macaru să fi atâtă de justu in cătu să areti lucrul săi cum este în adeverul; căci ministrul candu a propusu ideea că preoti să se facă invetiatori satesci, a propusu că să fie aci d'in

tribue la frumeti'a corpului si că ea este chiaru dictata de legile bunei cuvintie.

Lipsa cunoștințelor igienice celor mai elementare este caușa, că cei mai multi omeni trătează dintii cu multă năsurtă si nu facu multe cercări spre a conserva unu dintu putiu morbosu si mai putiu o masea, a carei lipsa pentru primul momentu nu disformă facia. Fie-care dinte, fie-care masea, are o misiune bine determinata, lipsa unui singur dintu slabesc positiunea vecinilor sei, si trage de multe ori dupe sine perderea rapede a dintelui opus. Dentistul invetiatu nu se serva dura de celeste int'unu modu asă generalu precum o face barbierulu, ci conserva dupa potintia si unu dintu putiu afectat, intocmai că chirurgulu, care taia unu membru numai in casulu extremu, candu prezentă lui este vatematoria pentru organismulu intregu.

Cei d'antai dinti ai copilului, asă numiti dintii de latete, in numeru de 20, adeca 8 dinti incisivi, 4 dinti canini si 8 masele, se formează de la nașterii lui, petrundu ince pâna la asupra-faci'a osselor maxilar si a gingialeloru succesiuv de la a sieseșa său a nou'a luna a vietiei pâna la etatea de doi ani său de doi si diumete; ei cadu de la anul alu sieseala alu vietiei si se inlocuesc succesiuv pâna la alu sie-spre-diecele anu prin 28 dinti permanenti; mai in urma, pre la alu doue-diecele anu, se mai desvoltă cele d'in urma patru masele, in cătu tota dentură unui omu adultu se compune de 32 dinti permanenti.

Fie-care se compune d'in trei părți: coronă său parțea libera, gutulu, care este incuviințat de gingia, si o ra'eciu simpla său multiplă, inchisa in alveola (cuti'a ososa a maxilarului). Substanta dintelui, analoga cu a oselor, este imbracata la radicina si la gutu cu unu stratu mai compactu si pră subțire, care se numesce cimentul dintelui, la corona cu unu stratu vertosu, mai grosu de cătu alu cementului, de structura sticlosa, care se numesce

preoti cari voru esă d'in seminariu. Apoi d-ta, carele se vede că cunosc organismulu Statului nostru, trebuie se sciică seminariile nostre sunt organizate că si ale d-vostre, de nu mai bine; si pre urma că acei cari esă d'in seminariu sciu mai multa carte de cătu acei cari petrecu scola normale.

Nu ni remane de cătu a dă unu consiliu amicale confratilor nostri diuaristi si conducători politici d-e preș frontiera: să ne slabescă cu asemenea situații! Daca voru si d-lor să se amestece in certele nostre politice, să nu se vere in cardasfe cu o partidă său altă. Nu li permitem dloru să ducă că cutare partitul este liberal-national, er' cutare antinational său antiliberal. Acăstă este trăb'a nostra a celor de aici. D-lor nu au dreptul să ni vorbescă de cătu cu spiritul fratelui, daca in adeveru voru să fie frati cu noi; să ni dăe consiliile scientifice mature, daca o au într-unu gradu mai desvoltat de cătu alu nostru, într'unu modu mai sociabil, mai tolerabile. Altu-felu nu vomu potă discută, nu-i vomu potă consideră de cătu că omeni sărăcintă bunei-cuvintie.

„Press'a.“

Am reprosusu acestu „micu respunsu“ piperat, numai pentru cuvintul, că ne sensim indatorati a face ore cari reflexioni la unele espressiuni prea generali, cari ating press'a romana de aici, ba chiaru pre toti romani transcarpatini. — Nu ne mestecăm in certele pure personali alle conducătoriului politici de la „Albina“, carele, după ce au atacat pre tota lumea, amica si inimica, cu causa si săra de causa, mai multă d'in mancarime, — este silu firesc a inghitii la gratiositati pâna si de la amici, acăstă este affacerea lui, dar' nu potem trece cu vederea allusioni si invective cari d'in caușa pruritului Dului cond. pol. alu „Alb.“ se imparte sărăcire si altoru dijalisti, ba preste totu romanilor de d'in coce. Să ne erte DD. confrati si collegi de la „Press'a“ dar' nu potem suferă că să ne regaledie d'in dictiosariu cellu frantinescu allu Dloru, pre toti dijalistii d'in Pest'a cu dragalasiulu epitetu de „gascanaria (gasconeria?) unguresca“ cellu pucinu incătu ne privesc, noi cesti de la „Federatiunea“ după cătu nădudem aminti, nu scim să simu batjocurită sau vătematu pre fratii de d'incolo, neci partitele, neci guvernele ce s'a perondat, si nu credem că DD. collegi de la „Pr.“ să ni pota dovedi vre o necuviintă in espressiuni, de căte ori am vorbitu despre starea lucrurilor d'in România. Nu ne mestecăm in certele de partita de acolo, dar' facemus si noi d'in candu in cindu reviste secrete, amintim evinemintele cari se petrecu, dar' si acăstă mai multă obiectivu, pentru că dieu neci timpu, neci spatiu nu prea avem d'a ne ocupă mai cu de a d'insulă — precum ar' trebui să facemus — de affaceri Dv., de situația precaria d'in România, care ne interessedia multă, forte multă, pentru că avem interesu comuni, si interesu mari, vitali, natuinali, — avem ince, precum am d'issu, atate necesuri aici, cătu suntemu preste poteri occupati de nevoie nostre, dar' daca ne ocupăm si de fratii de d'incolo, la acăstă avem si detorintă si dreptul ce nu ni-lu poate dispută nimene. Strainii inca se occupă, apoi să nu se occupe fratii? Premultu se pretinde. Simpatiele nostre inca le potem manifesta pentru una partita sau pentru altă d'in punctul nostru de vedere, fără că prin acăstă să vătemămu alte partite, cu atâtă mai pucinu guvernul, carele ori cum ar' fi eu compus, totu d'in romani este si totu politica romana are să urmedie, precum am spus-o astă alta data in „Fe-

EOSTORIA.

Igien'a dintilor

Sanetatea corpului intregu depinde de la intreg ritatea toturor părtilor sale, lipsa său stricarea unui singur organ pune organismulu intregu in nepotintia de a functiona cu regularitate. Astu-fel si negligerea si perderea dintilor impecdeca de multe ori lucrarea regulata a stomacului si produce morbur ai nutritiunii.

Publicul nostru generalmente nu scie să aprețuiesca valoarea insemnată a dintilor pentru sanetate. Dintii sunt cele d'antai instrumente ale digestiunii, destinate nu numai a macină si amestecă bucatele, ci si a mari prin miscarea loru catetimdea salivai (scuipatului) versata in cavitatea guri, si a o amestecă bine cu bucatele. D'aceea mestecarea este imperfecta d'in caușa lipsei său sensibilității pre mari a dintilor, d'in caușa că ei se clatina, că gingialele imflate oprescu miscarea normală, bucatele mergu in stomacu nemestecate si lipsite de salivă atâtă de necesara pentru mistuirea loru. D'in acăstă stare de lucruri se nascu neajunsurile cele mai grave pentru nutritiune, căci salivă are misiunea de a inlesni disolvarea amidonului (a feculei, care constituie partea cea mai mare a tainei de grăne) si de a neutraliza aciditatea pre mare a sucului gastricu (a zamei stomacului); amidonul neamestecat cu saliva nu se dissolve bine in stomacu, si, prin urmare, se introduce numai o mica parte a lui in sange, si sucul stomacului preacidu, d'in caușa că e lipsit de saliva, perde curundu poterea de a mistui rapede bucatele. Numai inti'o gura sanetosa salivă conserva calitățile ei normali, si vice-versa salivă acida ataca dintii.

Si omenii indiferenti in privintă a sanetății loru aru trebui să-si cultive dintii, d'in caușa că conservarea loru con-

smaliul său emailulu dintelui, si care aperă substantia interioră a dintelui in contră a diferitelor agenti destructivi. In interiorul dintelui se afă o cavitate, de la care merg canale mici pâna la verful radicei, ea este implusă cu o tisătura mole de pulpă dintelui, care contine si vase cu sange si nervi, si care midilcesc nutritiunea dintelui. Dintelul se mantiene in positiunea lui prin legăture multiple: prin gingie, prin membrană, care captusesc alveolă, prin vasele sanguine si prin nervii cari intra in canalul radicei.

Compoziția chimica a dintelor ne interesă și d'in punctul de vedere practic, căci cunoscintia ei ni indica mesurele igienice necesare pentru conservarea loru.

Substanta interioră (ososa) a dintelui se compune de: Materie organica (animală) părți: 29.6; Phosphatul de calce: 57.2; Carbonatul de calce: 8.3; Fluor calciu: 1.2; Phosphatul de magnesiu: 1.0; Diferite alte substantive: 2.2.

Phosphatul si carbonatul de calce sunt materie alcătuite, cari au tendința de a legă acidele cu cari vin în contact, este dura invederatu, că acidele exercează o acțiune destruivă asupr'a substantiei interioare a dintelui, d'in momentul candu este desbracat de smalțul, care u-apără in contră contactul cu acidele.

Smalțul (emailulu) insu-si, multă mai vertosu de cătu osulu dintelui, se compune de: Phosphatul de calce basitic si fluor calciu, părți: 88.5; Carbonatul de calce 8.0; Phosphatul de magneziu: 1.5; Substante organice: 2.0.

Predominarea baselor este caușa, că acidele potu atacă si smalțul, mică cantitate a substantelor organice lu face ince mai cu osebire in contră a lesionilor mecanice.

Smalțul are multă asemenea cu sticla, pucinu elasticu elu crepa lesne in urmă a violențelor externe, a muscăturilor a supr'a corpului loru mai tarzi si a loviturilor a supr'a dintelui; espusă caldurei elu se estinde inceput, la frig elu se contractă inceput, de aceea si schimbările rapede

der." — Onorabilii collegi de la „Pressa" banuescu (suscipientia) insa-si fratietatea nostra. Ne dore acesta, pentru ca nu o meritam, pentru ca nu este adeverut. Noi inseamna banuita de rea fratietate, de rea credintia neci macar persecutiunile intentate in contr'a professorilor „rom. ciscarpatinii" sau cum se numesc la Bucuresci „Ardelenii isti-a", „Ungureni isti-a" ci credeam, ca dora unii nu vor fi avendu calificatiunea, altii diligenti si era multi altii nationalitate! " sau „impamentirea" am tacutu, bine ca audissemu insi-ne espectoratii necuviinciose de la functionari de ai guvernului actual „flamendii isti-a" de Ungureni, etc. Acestei flamendi, Dlori si frati, au dusu capitale spiretuali la Dv. cari ati fostu flamendi de hrana „sufletescă" si mai vertosu de cea „natională" si nu merita a fi persecutati, dupa ce a-i scote de odata nu i-ati potutu, nu numai pentru ca sunt forte multi, ci mai alesu pentru ca, alungandu-i, ar' trebui sè inchideti tote scoalele chiar si seminariile teologice. Ce urgia lui Ddieu pre noi! ca se poteti suferi pre frati, cari neci unu reu ci numai bine vi-a facut? Se li aruncati simbrii ostenelelor atunci candu strainii ve insiela, ve exploatedia, ve demoralisedia mai reu precum nati fostu decat numai in epocha Fanariotilor. Rogam pre onorab. confrati de la „Pressa" ca se nia fia mai buni frati, celu pucinu mai crutatori, si daca vre unul dintre noi gresiesce, intrunte-lu cu spiritul blandetielor, era de ar' meritata tota superarea si machnirea Dloru, atunci i rogam, ca alta data, se nusi verse mania supranostra a „toturor," ci i rogam se face osebire, daca punn pretiu pre fratietatea nostra.

Red. „Fed."

Onorab. Directiune a diuariului „Propaganda" ni tramite spre publicare unu „Apel" catra publicul cititor rom. — Pre catu ne era spatiul imparatescu dintrinsulu partea cea mai esentiale.

Venezia, in 15. aprile, 1872.

Onorabile Dle! Spre a poté ave organul nostru viorela si efectulu dorit, avemu, pre langa altele, trebuinta de concursulu compatriotic alu a celor mai buni Romani: Romani cari intielegu importanta tendentiei nostre. Spre acestu scopu tramitemu 100 de copie din acestu circulariu la 100 de persone destinse si pre cari le cunoscem, ca devotat sensului comunu, rugandu-le a se asociá cu noi in acesta intreprindere, dupa cum credem, noi onorabili desculi, spre a poté luá ori-ce omu parte la ea. — Ni debuiescu 100 de associati, cari desvoltandu — fia-care in parte — o activitate conformu potintiei sale, noi vomu ave protectiunea necessaria pentru lapt'a nostra.

Deci: Nu se retraga nici unul din acesti domini pre cari noi i rogam prin acesta a ni da concursulu Dloru, in unu problemu, care, dupa modestia-ni parare, se impune fia-carui veritabilu patriotu, — si intreprinderea nostra va ave deplina vigore.

Redactiunea au facutu usu de protectiunea unui diuariu din cele mai acreditate ale Italiei, spre a evita ori-ce temere din partea abonatilor relative la banii ce anticipéza; astfelui nu se pota nime retrage sub tristulu pretestu: ca se teme, ca este malfidente.

Fia-ce omu de buna sensu va intielege cum-ca unu diuariu are trebuinta de concursu, cu deosebire ori-cine va intielege, ca pentru a face propaganda in strainetate este

o conditiune sine qua non o vigorosa protectiune patriotică.

Noi avemu indispensabilu trebuinta de associati: de acea ne adressam catra DVostre rogandu-ve:

Se aveti gentileti a medilocii, ca pre lista alaturata se subseria compatriotii, amicilor, cunoscuti etc. ai DVostre catre-va exemplarie din „Propaganda." Trei, cinci, dieci, doua-dieci, etc. de exemplarie prenumerante medilocindu, si implinitu, onor. Domnule, conditiunea de associat si cu ea rogarea nostra. In casulu celu mai defavorabilu, (in care nu potem crede, de vreme ce noi tramitemu aceste circularie numai in locurile unde suntemu convinsi ca locuescu Romanii adeveriti) consolati-ne celu pucinu DVostre cu unu abonamentu pentru DVostre.

Noi addressam aceasta rogare bona fide catra DVostre si nu credem a ave motivu a nu ne pronunciare pre catu se pota de francu. Frate catra frate credem ca trebuie se vorbesca in limbagiul acestu-a. In Romanismu suntemu toti Romanii frati.

Candu vomu numeră 500 de abonati „Propaganda" va aparé in 4 colone — in patru limbi: romanesce, italiennesce, francesesce si spaniolesce, si se va stramută totudeodata la Rom'a. — Pentru ce? Imagineze-si cine este Romanu.

In numerulu VII. alu „Propagandei" vomu publicat nominalmente numerulu abonatilor si associatilor, si daca elu va ajunge cifra de 500. Numru XI. alu „Propagandei" va est cum diseremus mai susu.

Daca vomu ave numai 10 cetitori (Romanii) noi i vomu tienedemoni destulu spre a tipari aceasta carte pentru dinsii, amu afirmatu in frunta „Propagandei", aceasta o reafirmam, si fia oricine convinsu, cum-ca noi vomu scote diuariul nostru si fara abonati, — lu vomu distribui gratuitu (si in schimbul) diuarelor romane, italiene, francese, etc., altoru persone straine, — si asié vomu continua 10 ani.

Patriotismul si zeul DV. va face — speram noi — aceasta assertiune superflua, ca ci nime n'are resonu a discursiunii simile intreprinderi, si fia-care este quasi-obligat a fi gentilu facia de astfelui de intreprinderi.

Directiunea diuariului
„Propaganda"

VARIETATI.

*(Invitat) La Baldu Romanescu, ce se va arangia cu ocazie unei admunare gen. in favorulu fondului „teatrului romanu" in Satu-Mare la 2. maiu 1872. st. n., in sal'a otelului: „Corona." Inceputulu la 8 ore sera. Pretiul unui biletu de intrare e: pentru persona: 1 fl. 50 cr. v. a. Contribuirile marinimose se vor publica in diuarie. Venitulu curat e menit spre adaugarea fondului institutiunilui teatrului romanu. Ofertele generose au a se tramite la D. Vasiliu Fabianu, cassariu in Satu-Mare (Szatmár), la locuinta advocatului Ferentiu. — Comitetul arangiatoriu

** (Unu feneomenu) D'in Agnita, in Ardealu, se scrie despre urmatorulu fenomenu meteorologicu: In 13 l. c. la 1 ora noptea, s'a observat aici pre firmamentu unu globu frumosu de focu, de marimea lunei pline. Cadiendu acelu globu, se pare, ca si candu solele ar' fi lucit pre unu momentu pre ceriu, si imprascia una lumina verde-rosa. In loculu de unde cadiu globulu se vediu una minuta intreaga urm'a unei luciri, a lunei Disparendu acea lumina se

ale temperaturei corpilor introduse in gura produc rupure smaltilui. Creputurile smaltilui, chiaru daca nu sunt visibile fara lupa, iolesnescu descompositiunea chimica a substantiei scose a dintelui, ca-ci acidile alimentelor petrundu prin ele pana in interiorulu dintelui. Cu incetul creputurii cresce, marginile ei devinu mai visibile in urma decoloratiunei loru, si arosiunea chimica a dintelui devine cu atat mai periculoasa, cu catu se neglige curatirea sistematica a gurei.

Prin violintia mecanica unu dinte se si poate desface de legaturele lui, se poate clatiná, poate esf pucinu din alveola (din cutia ososa in care este infisat). Lesiunile acestea se potu generalmente lesne indreptá, prin repunerea dintelui la locul lui si legarea cu fire de matase seu de sarma metalica pentru unu timpu scurtu, pana ce legaturele lui organice au crescutu la locu.

Dupa mancarea seu berea substantielor acidu multi omeni simtu dintii strepediti, mai putieni taiosi, ca si candu n'ar mai poté intra in pane si in alte corperi solide, sensibilitatea loru este marita catre odala in modu escesivu, in catu chiaru atiogerea mutuale a dintelui opus produce dorere. Irritabilitatea si dorerea dintelui, ca tote simtirile, invadesc de la nervi. In aceste casuri petrundu acidile prin creputurile smaltilui si prin porii osului dintelui pana la pulp'a dintelui, seu acidile irrita gingiele si irritatiunea loru se transmite fireloru nervose ale alveolei, si de la acesti-a nervilo-u maxilaru, seu acidile intra in alveola din cauza ca gingiele nu sunt strinsu lipite de gutulu dintelui. Actiunea neincentata a acidelor ataca de multe ori smaltilu dintelui intr'unu modu mai visibilu, si le face mai porosu; dintii astu-felii alterati perdu lustrul si suprafaci'a neteda. Acestu morbu alu dintelui nu provine numai din alimentele pre acidu, ci de multe ori si din alteratiunile stomachului, cari cresc saliva si mucii din gura.

Unu dinte pota deveni forte dorerosu, fara ca smaltilu si osulu se fie atacatu: din recela si din afectiuni reumatizmali chronice se iu flameza pulp'a dintelui (substantia mole care imple cavitatea lui) din aceea-si causa si din lesiuni mechanice se afecta periodontul interioru alu alveolei (membrana care imbraca radacin'a dintelui si care captusiesce alveol'a pre din intru); inflamatiunile acestei-a reclama ajutorul medicalu.

Causele dorerii dintelui findu multiple, nici nu esiste remede universali in contr'a loru, ele sunt unu semnu alu afectiunilor varie, cari reclama si diferite tratamente, unele din ele cauta se se curetie de catra medicu, si nu de catra dentis u, anume acelea cari provinu din morburi generali, din congestiuni la capu, din constitutiunea scrofosa, arthritica, reumatismale, din lips'a de sange, din infectiunea palustra (friguri manifestate prin doreri periodice ale dintelui).

Morbulu celu mai generalu alu dintelui este asié numita caria, ca-ci distrug substantia loru, i face gaunosi si devine caus'a cea mai frequentata a dorerii de dinti. O preintempiamu prin cultivarea serupulosa a dintelui; combatemu consecintiele ei prin tratamentul dentisticu, prin operatiuni conservative, prin inlocuirea partilor alterate, implindu cavitatea cu o substantia resistenta.

Cu compusiunea defectosa a smaltilui si a substantiei interiore a dintelui, mostenita de la parinti seu dobendita prin nutritiunea imperfecta in copilaria, multi omeni au si mostenit u se dobenditu predispositionea la caria dintelui, ea se poate desvoltá in tote etatile din cauza aciditatii pre mari a salivei in urm'a morburilor digestiunii, din cauza intrebuintarii frecuente a unor medicamente cari solva substantia dintelui, precum acidulu mineralu alu lui Haller si alu lui Hoffmann (picature de posta de mancare), acidile minerali in genere, unele preparate mercuriali in solutiune,

vediu unu sierpe de $2\frac{1}{2}$ stangeni de lungu si de 1 urma de grossu, si acest'a neintreruptu in tempu de 15 minute.

*(Numirea) Eppului pentru scaunul vacante de Ghierla este imminent, dupa informatiunea ce o primim d'in isvoru credibile, numirea nouului Eppu are se se in temple in dîlele ultime alle lunei c. sau in celle prime alle lui maiu. Guvernul avusse intentiunea d'a amaná lucrul pana dupa alegeri, se pare ince ca au revenit de la acestu propus si vre a grabi solutiunea traganata de atat'a tempu, pota fi pentru ca se scape de sollicitările ce se fac si s'ar face mai cu intesire, pentru recunoșterea dreptului de alegere allu dicesanilor. „Sionulu rom" crede, in urmarea informatiunilor primite de la Blasius, ca dreptul de alegere se va recunoște, am dor sè potem crede si noi, dar' nu mai credem nemica si nu potem crede, pentru ca la tempu seu nu s'a staruitu cum ar' fi trebuitu si acum se pare a fi tardiu. Cu asta calle amintim totodata, ca denunciatiile facute in contr'a lui vicariu M. P. s'a adeverit a fi fostu false, de ora ce obiectul loru fusesese alta persona — asemeiu si vicariu, si deputat — si din Maramuresiu, inse — rusnacu I. P. Denunciajunea se facuse cu istatime, dar' minciun'a se descoperi totu-si.

** (Necrologu) Bravul invetitoriu si curatorul primar in Capolocu-Monosturu, Basiliu Petruvaranu, dupa unu morbu indelungat de patru septemane, in 12. aprile a. c. a repausat in Domnulu, in etate numai de 35 ani, lasandu in doliu pre iubit' sa socia Ermin'a, doi fii minoreni si alti consangueni ai sei, cari la deplangu cu lacrime, d'impreuna cu corul invetitorilor si intreaga comunitatea, care a perduto in dinsulu radiemulu celu mai poternic ce l'a avut la edificarea novei biserice, remasa numai de diumetate gata. — Fiai tieriu'a usiora si memori'a binecuvantata.

*(Miscari electorali) D'in Comitatul Carasiului se scrie diuariului „Pester Lloyd," ca in cerculu Logosului ar' fi ascurata alegerea candidatului deschisista, Szende Béla, contr'a lui Alessandru Meoni. (Ce e dreptu, multe si minunate lucruri anti-romane s'au severisit pana acum in Logosul si cerculu sa, dar' cu toate acestea nu credem, ca romanimea de acolo se fi capabile si de o asemenea rusine si insulta, atat' facia cu sine, catu si facia cu corpulu si caus'a nationala romanesca.) — In cerculu Boesciei se va alege cu unanimitate secretariul de statu George Ioanovicu; in Oravita pana acum nu s'a candidat nimenea in locul lui Szende Béla, majoritatea inse si guvernamentale; in cerculu Zorlentului se va alege Iuliu Petricu, candidatul romanilor; in Sasc'a, partita guvernamentala candidateaza pre Ios. Nagy contra lui Vincentiu Babesiu. — In comitatul Torontalu, cerculu Billetu, se va alege Ios. Kormos, de partita drepta in loculu deputatului de pana acum Ios. Prick. D'in Gr.-Szt.-Miklos se scriu urmatorile: In 15 l. c. s'a constituitu si aici unu clubu guvernamental sub presiedintia lui Ionu Bocuz; inse in privintia candidatului nu s'a decisu inca nimicu; cu toate acestea inse mai multi si-au esprimitu dorint'a, ca se se candidateze advacatul de aici Vincentiu Bogdanu, care a fostu reprezentantul cercului Comlosiu, de ora ce numai asi se pota spera, a cascigá pre romani pentru partita lui Deac si astfelui a ajunge siguru la scopu. — In Satu-Mare se candidateaza Ioanu Kiss din partea stangiei; era in Oradea-Mare se candidateaza Iuliu Györfy din partea stangiei Antoniu Gyalokai din partea dreptei; se asigura apoi, ca

si din caus'a cantitatilor mari de alumenu (petra acra) solute in apa de beutu.

Carila se poate provoca prin ori-ce lesiune mecanica ori chimica a smaltilui, prin necuratiunea gurei, prin remansietile bucatelor cari putrediesc in interstitiile dintelui, a nume a substantielor fainose si a zaharului, cari descompunendu-se produc acidulu lacticu, butericu, aceticu, prin alimente si beuturi fabricate cu acide, prin beuturi fabricate cu acide minerali, prin intrebuintarea pulverilor grose de dinti cari ataca prin frictiune smaltilu, prin pulveri de dinti compuse cu alumenu, cu acidu tartaricu si cu alte substante acide, cari prin natura loru chemica altereaza smaltilu. Creputura cea mai mica a smaltilui se maresce rapede, substanta interiora a dintelui, mai porosa si mai solubila in acide, resiste pucinu timpu actiunii chimice a alimentelor, remansietile loru se departeaza numai cu mare dificultate din creputurile si aduncaturele dintelui, si astu-felii se formaza cu incetul dintr-o sgaritura a suprafelei abie visibili o escavatiune insemnata, care crese pana la cavitatea naturala a dintelui, pulp'a putrediesce si nervulu espusu actiunii atmosfericu sufera doreri violenti. Gaunositatile nascute din caria se curatia forte anevoie, causaza o odore fetida si infecta si dintii vecini din caus'a acidelor cari se desvolta din remansietile putredite ale bucatelor. La omulu sanatosu saliva are o reactiune alcalina, ea poate dar' neutralizat aciditatea partidelor din alimente si beuturi cari remanu in interstitiile dintelui. Multi morbi schimba caracterul chimicu alu salivei, ea, devenindu acida, maresce actiunea destriciva a alimentelor descompuse, a beuturilor si a unor medicamente acide. Faptul acestu-a nu explica destriciva rapede a dintelui dupa unele morburile grele.

(Finea va urmá.)

